

ПРОГРАМА

ЗА УПРАВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ

НА ИНСТИТУТ ЗА ПЛАНИНСКО ЖИВОТНОВЪДСТВО И ЗЕМЕДЕЛИЕ

ГРАД ТРОЯН

ЗА ПЕРИОДА 2018 -2021 ГОДИНА

ДОЦ. Д-Р ПЕТКО МИНКОВ

Предпланинските и планинските райони заемат значителна част от територията на България. Със своите специфични характеристики тези райони изискват внимателен, задълбочен и комплексен научен подход, в изучаването и опазването им. Институтът по планинско животновъдство и земеделие в град Троян е основан през 1978 година като наследник на Държавен овощен разсадник, създаден през 1910 година и последователно преобразуван в Опитна станция по сливовата култура (1950 год.) и Комплексна опитна станция по планинско земеделие (1960 год.).

Създаването на Института се е наложило от необходимостта да се съхрани биологичното разнообразие на планинските екосистеми като тези райони се използват за екологично чиста аграрна продукция. Това определя и комплексния характер на Института и насоките на научна и приложна дейност. В тематичния план са залегнали проблеми от областите животновъдство, фуражно производство, овощарство, икономика селското стопанство, опазване и съхранение на околната среда. Приоритет представляват теоретични разработки по генетика, селекция, репродукция и генетични биотехнологии. Основна цел е създаване на методологична база за приложни разработки при създаване на нови и подобрени растителни сортове и хибридни форми, породи и хибриди селскостопански животни, системи за предотвратяване на ерозията, както и системи за устойчива и екологична растителна и животинска продукция при съхраняване уникалната природа на нашите планини.

Основни структурни единици на Института са: Научно-изследователските отдели, Център за научно обслужване и обучение със обособено общежитие, Експериментално производствена база. Филиал на института е и Опитна станция по сливовата култура град Дряново.

Научните дейност е разпределена в три основни отдела:

1. Планинско животновъдство и биотехнологии в животновъдството.
2. Планински тревни асоциации и поддържане на биологичното им разнообразие.
3. Планинско овощарство и опазване на планинските екосистеми в земеделието.

Планинско животновъдство и биотехнологии в животновъдството:

В отдела се разработват проблемите по интродукция, развъждане и технологии за отглеждане на говеда за месо и мляко, овце и кози.

Разработена е цялостна система за отглеждане на говеда за месо, като се използват планинските тревни асоциации за производство на екологично чиста продукция.

Изследват се възможностите за интродукция в предпланинските и планинските райони на страната на месодайните породи: Херефорд, Абердин Ангус, Лимузин и Салерс, както и високо продуктивни хибриди на различна основа.

По пътя на погълщателно кръстосване в района на Средна Стара планина се създава популация на Джерсейската порода, предназначена за производство на мляко при екстремни фуражни условия. Внесени са и се отглеждат крави от породата Монбелиард.

Основна задача в селекцията в областта на овцевъдството е получаване на високо продуктивни животни по пътя на усъвършенстване на породата Цигай и създаване на кръстоски с висока плодовитост и висока енергия на растеж. За целта се използват Романовската порода и породите Перендел и Драйздел.

Основна задача при отглеждане на Каракачанската порода и Местното Старопланинско отродие е запазване на генофонда на местни популации и породи овце.

Отделът проучва и разработва различни елементи от биологията и биотехниката на размножаване на селскостопанските животни: трансплантация на ембриони и лапароскопско осеменяване при говеда, овце и кози.

Основна задача в областта на козевъдството е селекция на нови породи и кръстоски кози, на база на създадената в института Българска бяла млечна коза, Англонубийски кръстоски и Тогенбургски кръстоски. Създаване на технологии за отглеждане на кози.

Разработват се концепции и подходи за оптимизиране организацията на репродуктивния процес с оглед повишаване на плодовитостта и продуктивността на животните.

Планински тревни асоциации и подържане на биологичното им разнообразие:

Основната дейност в отдела е свързана със:

Селекция на житни и бобови треви пригодни за специфичните условия на планината.

Създадени са сортове планинска тимотейка, червена и тръстиковидна власатка и кандидат сортове от бяла детелина и звездан.

Води се интензивна работа по селекция чрез отбор на образци от местни треви, както и интродукция на високодобивни тревни видове.

Разработват се технологии за повърхностното и основно подобряване на планинските ливади и пасища, както и механизация на процесите в планинското ливадарство и технологични аспекти за производство на сено и силаж.

Разработени са научно обосновани системи за оптимално макро и микро торене, което довежда до висок производствен ефект.

Планинско овощарство и опазване на планинските екосистеми в земеделието:

Научно - изследователската работа в отдела е свързана със селекция и разработване на технологии за отглеждане на:

Сливи, Ябълки, Череши, Малини, Къпини, Боровинки и др.

Лекарствени растения: арония, облепиха, скоруша, хеномелес, едроплоден глог и др.

Запазен е асортимент от 87 сорта сливи и джанки като генофонд и база за бъдеща селекция и хибридизация. Целта е получаване на високодобивни сортове и хибриди, подходящи за отглеждане при планински условия, толерантни и устойчиви на болести и неприятели.

В резултат на дългогодишна селекционна работа са създадени оригинални сливови сортове:Балева,Острешка,Троянска и късноцъфтящи сортове сливи, един сорт скороуша, както и над 100 сливови хибрида.

Проучва се генофонда от сливи, ябълки, круши, череши, вишни. Ценните сортови и форми се пренасят в колекционни насаждения.

Интродуцирани са 16 сорта малини, 4 сорта едроплодни къпини, 6 сорта едроплодни боровинки, 16 сорта касис.

Разработени са усъвършенствани технологии за отглеждане на сливи, малини, касис и лекарствени растения, като траншейния метод за засаждане, специфични системи за поддържане на почвената повърхност при наклонени и ерозиращи се терени и такива с минимум използване на препарати и изкуствени торове.

Разработени са технологии за производство на свободен от вируси посадъчен материал.

В лабораторията по вирусна диагностика се тестват овощни насаждения от Централна Северна България.

В областта на растителната защита се работи много интензивно за контрол и мониторинг на икономическите важни болести и неприятели. Разработване на технологии за производство на устойчива и биологична плодова продукция.

Установяват се биологичните особености, профилактичните и лекарствени свойства на арония, облепиха, скороуша, хеномелес и други лекарствени растения.

Във Опитната станция по сливовата култура, филиал град Дряново също се работи по селекция, автори са на редица сортове. Разработват технологии за отглеждане на сливовата култура и поддържат голям генофонд от сливи, ябълки, джанки, круши.

Научно-изследователската работа при механизацията на овощарството включва:изпитване на машини за засаждане и поддържане на сливови насаждения, нови методи и техника за растителна защита като ръчни и тракторни пръскачки за контролирано капково пръскане, машина за

резитба на сливи и малини, прибиране на малинови плодове с малинокомбайн.

В отдела се работи и върху решаването на проблемите по опазване на земята от водна ерозия и химическо замърсяване, отчитайки особеностите планинските екосистеми. Изследват се количеството и динамиката на водния отток и износа на хранителни елементи с него. Изпитани са различни системи за поддържане на почвената повърхност и противоерозионни мероприятия при трайни насаждения (сливи, малини, касис) при силно наклонени терени.

Център за научно обслужване и обучение със обособено общезитие.

Извършва се обучение на фермери по различни програми. Обучение на студенти по договори със университети със сходна тематична насока.

ИПЖЗ град Троян:

Институтът има акредитация за обучение на докторанти по три докторски програми:

1. „Фуражно производство, ливадарство“ от професионално направление 6.1. Растениевъдство.
2. „Овощарство“ от професионално направление 6.1. Растениевъдство.
3. „Овцевъдство и козевъдство“, в Селскостопанска Академия.

В научно изследователската дейност участие вземат лабораториите по: Вирусна диагностика, Фитопатология, Химико технологична и биотехнологична, Изследване и окачествяване на мляко и млечни продукти, Изследване и окачествяване на месо и местни продукти, Тъкани култури и Трансплантация на ембриони и лапароскопско осеменяване. Лабораториите бяха обновени по инфраструктурен проект към МОН със договор №ДО 02-45/2008 година.

В института работят 114 човека: научни работници, специалисти с висше и средно образование и земеделски работници. Изследователската дейност се извършва от 21 научни работника. Във Опитната станция по сливовата култура, филиал град Дряново работят 12 души, от тях 4 научни работника.

В момента в института се разработват 5 научни проекта към ССА. Разпределени в трите научно изследователски отдела, обхващащи напълно тематичното направление на Института. Разработват се и 2 проекта с външно финансиране.

II. Програма за развитие и управление на ИПЖЗ –Троян за периода 2018-2021 година.

II.1. Научно –изследователска дейност:

Уникалната за нашата страна тематика на Института не се дублира от други научни звена и същевременно касае проблеми с важно теоретично и практическо значение с пряко приложение в националната икономика и селскостопанска практика в планинските региони.

Освен, че тематиката е актуална, тя напълно отговаря на съвременните изисквания и предвиждания за бъдещото развитие на еко и био земеделие в планинските региони както и диверсификация на селското стопанство, създаване на интегрирани агролесовъдни, екологични системи, осъществяване на агро и екотуризм и достъп на голям брой хора до красотите и богатствата на планината.

Приоритетите в научно изследователската дейност, съответстващи на приоритетите на ССА и МЗХГ ще се запазят. Приоритетите в научно изследователската дейност, на отделите в Института развивани през годините също ще се запазят. Над тях ще се надграждат новите приоритети свързани с Европейските програми и изисквания.

За да се избегне затварянето на разработките вътре в отделите планирам да се изградят динамични научни групи за комплексно решаване на определени задачи, в които да се включат учени от различни отдели и привлекат и учени от други Институтути. Основните им задачи трябва да са спечелване на конкурси за финансиране на приоритетни научни разработки на планинското животновъдство и земеделие. Това ще даде възможност за интензивни връзки с други научни организации у нас и други страни за планиране и изпълнение на разработки, свързани с приоритети на страната и интеграцията на България в Европейската общност.

Създаването на значително по-мобилни изследователски групи в сравнение с по-консервативния статут на отделите, според мен ще доведе до групиране на учени с близко мислене и интереси, които ще привлекат за сътрудничество при решаване на отделните задачи учени от други звена и институции. Това ще даде възможност за изява на целия научен потенциал на Института.

Кадровата политика в направлението наука ще се насочва главно към разкриване на редовни докторантури и бърза хабилитация на асистенти и доценти, които да поемат ръководството на динамичните научни групи. Предвиждам възстановяване на акредитацията за докторска програма по Говедовъдство и Биволовъдство.

Необходимо е разработване на проекти към фонд Научни изследвания и други външни организации. Това ще доведе и финансиране с което ще се закупят скъпите консумативи нужни за лабораторните изследвания, както и ще се оборудват част от лабораториите. Ще има възможност за специализации на научните работници в други страни.

Необходимо е да се възстановят демонстративните полета, които да показват най-новото в разработките на Института. Ще се акцентира върху създаването на нови сортове овощни култури с добри вкусови показатели, устойчиви на болести и неприятели. Нови сортове фуражни култури, както и създаването на нови породи животни в областта на овцевъдството, козевъдството и говедовъдството.

В областта на животновъдството и фуражното производство трябва да се оптимизират моделите за производство на мляко и месо от говеда, кози и овце, използвайки както Програма за развитие на селските райони, така и регионални и международни програми.

Необходимо е разработване на модели за диверсификация на селскостопанската дейност в планинските региони и насочването и в направление производство на еко и биопродукти.

Създаването на условия за селски, етнокултурен и екотуризъм в по-голямата част на планинските региони изисква създаване на демонстративни модели за планинско земеделие, включващи преработка и

продажбата на туристите на типични за региона традиционни здрави храни.

През годините се затвърди и трябва да продължи практиката на ежегодните научни конференции на тема: „Екологични проблеми на планинското животновъдство и земеделие, което дава изява преди всичко на младите научни работници и затвърждава международните връзки на Института. Издаването от Института и във връзка с конференциите на списанието „Jornal of Mountain Agriculture on The Balkans“, на български и английски дава възможност да се утвърди Троянския институт като едно звено, обединяващо учени от България, Балканските страни и Европа.

Поддържане на Библиотеката и нейното обогатяване

Разширяване на международното сътрудничество със сродни институти от Балканите, Европа и Света ще ни позволи успешно да кандидатстваме по наши и международни изследователски програми.

Поддържането на високо ниво на лабораториите ще позволява високо ниво на научните изследвания. Необходимо е възстановяване на дейността на лабораторията по трансплантация на ембриони и лапароскопско осеменяване.

II. II. Научно – приложна дейност:

Едновременно с провежданата научноизследователска работа Института може да организира дейност за трансфер на познания и ефективни научни продукти. Можем да кажем, че силата на Института винаги е била в практическите разработки.

В „Център за научно обслужване и обучение“ освен консултациите и курсове за обучение по различни проблеми, ние ще помагаме фермерите да разработят проекти за финансиране на техния бизнес. За тях ще организираме открити дни, демонстрации на нови технологии, модели за ферми и производства и др. Тази дейност в бъдеще трябва да се разшири и на регионално и национално ниво.

Политика на Института в бъдеще ще е в експерименталната база да влязат млади специалисти, които да стабилизират производството и да създадат краен продукт при всеки един от моделите.

Трябва да се селектират моделни малки групи животни с цел рекламиране научно изследователската дейност на института и продаване на технологията за отглеждането им.

Необходимо е да се възстанови производството на плодове и посадъчен материал. Необходимо е да се изградят моделни , елитни овощни насаждения от различните видове с цел рекламиране научно изследователската дейност на института и продаване на технологията за създаване и отглеждането им.

Навременната грижа за овощните градини ще доведе до увеличаване на продукцията от тях. Надявам се, че с промените експерименталната база първоначално ще се издържа, а на по късен етап ще носи приходи. Това ще доведе до още по добри научни изследвания и създаване на качествени проекти. Смятам, че е необходимо да се направи сушилня за преработка на плодовете от градините на института.

Някои технологични лаборатории трябва да се превърнат в малки производствени предприятия за производство и търговия на биологично произведен посадъчен материал, биологични храни: мляко, месо, плодове, сокове и др. Експерименталната база разполага със мандра за производство на сирене и млечни продукти. В нея се преработва млякото от фермите на института, които са сертифицирани за Биологично производство. Сиренето също е сертифицирано като биологично, тук е необходима гъвкава политика и добър мениджмънт при реализацията на продукцията.

Лабораториите по тъканни култури и вирусна диагностика, трябва да се превърнат в лаборатории за производство на висококачествен безвирусен посадъчен материал, което ще облекчи поддържането и експлоатацията им.

Развитие на двете високо планински вили с цел туризъм и финансови постъпления.

Нуждаем се от капитални вложения за ремонт и усъвършенстване на експерименталната база и разчитаме на финансиране от: Бюджетна субсидия, целеви проекти към ССА и МЗХГ, международни проекти по рамкови програми и двустранно сътрудничество, договори с други организации, лабораторни анализи, производствена дейност, приходи от услуги на външни организации и наеми. Необходимо е научните

работници да се включат активно за намиране на проектно финансиране на експерименталната дейност.

Административната дейност ще бъде ориентирана към контрол върху спазването на трудовия ред и дисциплина, опазване на продукцията и имуществото, ефективно използване труда на работниците и специалистите, контрол върху условията на труд, включително и охрана на труда, съответстващи на европейските стандарти.

Поради сравнително ниските заплати в системата на ССА предвиждам:

1. Осигуряване на защитно работно облекло и лични предпазни средства.
2. Провеждане на профилактични прегледи.
3. Столово хранене на работниците и служителите на института.

Накрая смятам, че управлението на Института трябва да се съсредоточи в създаване на микроклимат, характерен за работещ научен Институт. Да се организират научни дискусии, да има творческа атмосфера за работа и да има място (демонстрационни полета и ферми) където да се срещнат интересите на научните работници и производителите. Смятам, че един от основните фактори за постигане на научни резултати е осигуряване на спокойна, творческа атмосфера за работа.

Затова ако бъде избран за директор ще направя всичко възможно за поддържане на подобен микроклимат в ИПЖЗ Троян.